

АМДЫГААШТАН БЕЛЕТКЕИР

ИДЕПКЕЙДЕН ХАМААРЖЫР

Он бирги беш чылда болгаш оон-даа — сондаа уеде чери мелиораторлар дождур та-лазы-биле дыка уугу сорууга-ларни партиянык XXVI съездинге СЭКП ТК-ның 1981—1985 чылдарда болгаш 1990 чылга чидер уеде СССР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүдешиниң чок угланчы-кылар деп төлөңдешкенде салган. Оон чамдак озурут-ларни алгаш, помпуч көрүл-көргө: «Күрүнениң капитал са-дымчылыкны күсөлү-биле 3,4—3,9 млн. гектар кевиргер черлерин ажилгага кирир, кургак, чартык кургак болгаш дагым дөвөскөргө 26—28 млн. гектар оодар-белчирин сугатар». Бо уугу сорууга-ларни боттадырынга Тыва-нын мелиораторлары база боттарынык үдүр-хууун ки-рир апар.

Чыл келген тудум-на мели-орация бистин республиканың совхозтарынын улам-на уугу кылаар хаара түдүп бар чылдар. Ам тарыла мелүүнү 10 хуу хирезин сугаттыр, ол—40 муң гектар болуп турар. Сугатары-га 51 ажил-агый чорудуп турар. Оларын тус бүрүзү-нүн сугаттыр шалырын 500, тен 2000 гектар чедип турар. Сөөгү чылдарда ажил-агыйлар бригада бот-орула-лаштыгы хөгжөдөшкөн, мелиорация системаларын ажилгага сайырагый-кы-лар хемчеглерин калбаа-биле боттадырып, диндиктер, арыктар, чаштыр сугатары-нын чар аргаларын шийиштин-еп турар апарган. Мелиорат-ция черлерин ажилгага ший-ире-түшүшүн ам агроэкономи-ке аргаларын бүгү компе-лексинде хамдарып, оон-не марын болгаш харымса-галын сугат болуп. Сугаттыр чогур үеинде чорударын база оон шынарлыг болурун сугат чери-херекселер, тех-никий шын ажилдары болгаш күр-ажылды шын органи-

зациялар тодарайын турарын дүржүлгө көргөскөн. Бо чылдын совхозтарга план-партыгга 44,7 муң гектар сугаттыр чериниң 41 муң гек-тарынга өлүшкү сипирер суг-таттыр чоруткан, бирги өзүш-күн сугатарыгзын планда көрдүнгөн 38,3 муң гектарын оорунга 35,9 муң гектарга, ийги сугаттыр—35,5 муң гек-тарын оорунга 23 муң гек-тарга, үшкүдүн—чүгө 6,4 муң гектарга чоруткан. Ын-чанга ажил-агыйлар сугат-тыр дагынаарынын планын күсөтүшкөн, ажурлаа сугат-тыг чөлдөн алаа чогур дүжү-тү 1980 чылда чедип албан.

Сугатты дагынаарынын планын күсөтүшкөнүн чылда-гаан колдуунда сугатчылар-нын чедилеш болуп турары-нда. Бо чылдын сугатка 1200 кижи ажилдарын плангаан болза, херек кырында 1033 кижи турган. Бо чылдын өл-үшкү сипирер сугаттыр багыт организаациядан Каз-Хем районун ажил-агыйлар 3670 тарыла шолуңун оорунга 1800 гана сугатар, планын 49 хуу. Талым оройн—73 хуу, Бай-Тайга — 83 хуу күсөт-көн. Бирги аум сугатчылар планын Улуг-Хем, Каз-Хем, Тес-Хем райондарын совхоз-тары күсөтүшкөн. Чамдак ажил-агыйларда гидротехни-кер чок болуп, чок спецна-листтер ол ажилды болуп-чор-гуур-биле организаатп шы-давайын турар. Сугун багыт ажилгага турарынын бир чылдагыны мала.

Сугатты механизастаа арга-биле чорударында бистин республиканың совхозтары РСФСР-ниң областтарын болгаш крайларын сөөгү черинде чоруп турар. Бисте

бар ДДН-70 база ДДА-100 деп 239 сугат машиналарын-дан сезонда ортума-биле чүгө-лө 95 машина ажилдап турган болгаш олар 10,5 муң га чер сугатар турган, 7,4 муң гани сугатарган. Олардан ийи ээл-кеде 48 машина ажилдап турган.

Сугун чаштыр сугатары-нын шынары чогуч куу, суг чаштыр машиналарын эр-теринин саван болгаш тек-тарга сугун сипирерин нор-малын механизастаа барым-даалайын турар. Сугун асыл сугатары ажил-агыйларда чок арга болуп арыпшаан, диндиктер болгаш арыктар тыртар херекселдер чедиле-рин ужуң диндиктер суг-гарыны колдуунда ийенер-лүг сугатарыга системалыг ажил-агыйларга 8,4 муң гек-тар шөлгө чоруткан, ол кон-чүг өвөө-тир. Диндиктер база арыктар сугатары, суг-гачынын күр-ажылдыгын дүржүкчүлүг 2—4 катан ула-дыр, сугаттын шынары эки-жир болгаш суг аргылаа эвөө-күр дээрзи билдингир.

Келир чылдын диндиктер, арыктар сугатарыны көвүдешти-төөдө, Сельхотехкурком ажил-агыйлар тыртар херекселерин четир саван-биле белеткээр, жүрүлүт. Ам ийи херекселер Тока ат-ты. «Коммунистический» РСФСР-ниң 50 чыл аттыг сов-хозтарга болгаш барым ра-йондарын ажил-агыйларын негеттин турар.

Черин диндиктерейн, арык-тавайн, сугун анал асыл суг-гарыга, черин кырында че-минштыр чорутуң суг чыла шаан апарар, оон ужурунда суг эрозияны тыптып кээр. Ону болдурбазы эржежок чу-гула.

Диндиктерге түр суму-нары тыртар, сугарылга бу-галарын болгаш гидротехни-ктер диндиктерин септер та-лазы-биле ажилдарын чор-рутсун дээр, сугарылга сис-темаларын эргелдерин ра-йондарда тургусулаан. Олар совхозтар-биле керээ чаргаш, мелиорация системаларын ажилдарын бүгү ажилда-рын чорудуп турар.

Совхозтарда ажил-агыйлар-нын шитки сугарылга сис-темаларын ажилдарын эки-жир эржежок чугула. Сугун үнөр дөзү— суг-биле докта-амал хандарып шыдаас бичи-хемер болуп турар. Суг-биле доктаамал хандарыгын беш уугу сугарылга системалары бар. Оларга Элегестин, Ша-нгалын, Тес-Хемини, Алаштын, Кара-Хайтын системалары хамааржыр. Оон өскө сугарылга системалары чакы уеде, тодарайлаарга, апрель-де июньну баштайгы он хо-нууга чедир четир суг-биле хандарып шыдаас дээрзи сөөгү элээн каш чылдарын хайгаралдары көргөскөн. Ону барымдаалааш, суг барда ха-дас агышайн, бүрүн-биле суг-гач ажилгага оон ки-чигейн салыр херек. Сугун шынары ажилгага турарын, ажил-агыйларда сугатты чорудуп турарынын хуусаларын база шынарын сугарылга сис-те-маларын эргелдерин хынап-турар ужуруг.

Сугаттыг черден бедик бе-ринин азырынга чүгө суг четпес. Органиктиг болгаш ме-нералдыг кеминчиликтерин ажил-агыйлар чогур норма дугуар сугаттыг черге төк-пел турар. Чедилешке төгөр-иниң планы чыл бүрдө

күсөтүшкөн келген. Оон улам-на сугаттыг черин беримчеи ам-даа куду болуп арыпшаан.

Ажил-агыйларда бар болуп турар суг чаштыр машина-ларын ажилдарын экижидип турган, механизастааттын суг-татты сезонда 20 муң гек-тар чедир ужуруг. Сов-хозтар сугарылга дериг-херек-селерин, техникалыг белеткээ-рин, резина сапогтар салып алырын, сугатчыларын өөр-дөдөр, оларын боттадаларын эвөөлөрүн тургузарын, суг-таттыг черлерин оларга бичи-жыларын амыгааштан эге-лө чорудары чугула.

Келир беш чылдын баштай-гы чылда республиканың мелиораторларынын мурунда үдүр соруугага салынган Чаштыр сугатар 230 ма-шинады кышкы уеде бүрүн септе белеткээ, оларга ажилдаар 450 механизатору өөр-дөр, бригадалар эвөөлөр болуп ажилдаар 1200 сугат-чылар белеткээр. Сугаттыг черлерге 14 муң тонна мине-ралдыг, 100 муң тонна агри-никтиг кеминчиликтерин тө-гөр. Чамың 40,4 муң гектар чедип сугатар. Бо бүгү ажил-дарын ай-шалаа, эки шынар-лыг чорударында чакы та-рылганын темпийн, шынары келир чылдын дүжүдүнүн са-лым-хууун шийириштерин дээрин райондарын көзө ажил-агый эргелдеринин сугарылга системаларын эргелдерин, совхозтарын үдүрүткүлөр, спецна-листтер үтпөс болгаш чык кызын ма-лай орбайн, амыгааштан хо-делир ужуруг.

Н. ТРУСОВ, мелиорация болгаш суг ажил-агый министринин бир-ги ораакчызы.

Улус депутаттарынын чер-чер Советтеринге бо чылдын февралда болуп эркен сой-гулдалар соонда Бай-Тайга ра-йонга район Советинин 9, ко-дээ Советинин 34 доктаамал комиссияларын тургускан. Ук доктаамал комиссиялар СССР болгаш Тыва АССР-ниң Кон-ституцияларда көрдүнгөн эрге-хүлээлелерин даанын, оон удурутуга болдурбушаан, районун социал-экономиктиг, культуру тургузушкунун айтырылларын шийириштер-ге дорт кирип келгенер.

Доктаамал комиссиялар ажилы план дугуар чорудуп туралар. Район болгаш ко-дээ Советтерин күсөкчюнары доктаамал комиссияларын ажил-чорудулганын улам сай-тырагыйлаарга сорууга-биле оларга практиктиг дура көр-гүсүшкөн, күсөкчюнары марга-ларын, секретарыларын, комиссийлар даргаларын өөр-дөдөргөн доктаамал органи-заатп турар. Оон дээштин, ажилы белээ.

Доктаамал комиссияларын хүн бүрү ажил-чорудулганын үр-түнелдиги мала со-гуттукан депутаттарын иде-кейинде кол хамааржыр. Устүндө өөр-дөдөлгөлерин я-зы-бур херекселер депутат бургузуп идепкел, хүлээн-херээ дээр оон харымса-галын бедилеринге база ыд-гыл болуп турар чутажок.

Ажил-агыйнын канда-даа айтырын шийириштерге де-путаттар хой-ининин, бот-башкарылагы организаация-ларын күжүнге даагыр. СЭКП ТК-ның «Идеология, поли-тика-ки-инженерия ажилы улам ийи экижидер дуга-йында» ажилдарын үнел-рин соонда районун чер-чер Советтерин чурткыч чонун күр-ажылды, политиктиг бол-гаш мала-штыр кижизиле-рин чогур экижигейн ула-лаштыр. Ылангыч ол док-таамал комиссияларын ажил-чорудулганында чутула чери элээн.

Улус депутаттарынын Бай-Тайга район Советинин док-таамал комиссиялары ажилы чыгыс ай план дугуар чорудуп турар. Устүндө чутажал-тыг чүдөлөрүн бадыткалы кылдыр район Советинин чам-дык доктаамал комиссиялар ажилы ажилы малаа кирип болуп. Чижээ, депутат С. С. Хертеп удуруткан культуру болгаш улус өөр-дөдөлгө-нүн талазы-биле доктаамал комис-сийын ажилы хой талалыг. Оон ам чорудуп турар тодар-гай хемчеглеринин түнелдиге культуру, улус өөр-дөдөлгө-нүн талазы-биле районда элээн көскү ажилдар кылдыган. Школарга экиг чедип үзүк-телинин чок тургузар айти-рыг база багай эвөө ший-ириштерин турар. Оон-биле калык калык камгалаа, со-циал хандарыла, спорт тала-зы-биле доктаамал комиссия

(даргасы К. К. Сарыг-Дон-гак) бодунун мурунда сал-дыган соруугаларын база че-диншикийн күсөтүшкөн, чурттакчы чонун эки хан-дырылганын, чурттакчылыг черлерин санитарлыг байда-лы улам экижидер-биле хол-башкан айтырылларын чогур кичээлге алган.

Район Советинин депутаты К. С. Чүдүм коммунал ажил-агый, орук түзүч, ча-гайдыла талазы-биле док-таамал комиссияны бо сөөгү чымыла үдүрүт элээн. Бо чылдын эркен айларында ком-миссийын идепкел кин-чигези-биле чурттакчылыг черлерин чагайжызып, элээн көскү, үлүг хемчээлдег ажил-дар кылдыган. Чижээ, Тээли сугунун төвүнде Ленин аттыг молду тургускан. Ленин ку-дөмчүлүн улам аяк-шын кынып, чагайжыткан болгаш өскө-даа чамдак чүдүлөр кыл-дыган.

Районун чер-чер Советтерин күсөкчюнары, докта-амал комиссияларын ажил-а-лында кылдыган эки чүд-дөр-биле чергелештер пеге-деге дүшүрү шийириштерин-мей турар чамдак айтир-лар бар. Чамдак көдээ Совет-терин күсөкчюнары докта-амал комиссияларын ажил-чорудулганын кошкак улап башкарып, оларга практиктиг боттук дузаны чедир көр-гө-пейн турар. Оон түнелдиге доктаамал комиссиялар Совет-тин дөвөскөргө ажил-агый, социал-культура айтирыла-рын шийириштеринге дорт киришпейн турар, депутат-тарын хой-ининин идепкел ам-даа чымыс, Ону Кара-Хөл, Кызыл-Даг көдээ Советтерин ажил-чорудулганыга ха-маарштырып болуп. Ук Со-веттерин доктаамал комис-сийа эрге-хүлээлелерин долу ажилгага турар. Ол айти-рынын бүгү тала-биле ханм анализтер көөрү ук Советтерин күсөкчюнары даргаларында негеттин турар.

Советтер амыдыралы

Көдээ Советтерин докта-амал комиссияларын ажил-чорудулганын база идепкел-жээн, хамааржыр дөвөскө-ргө оларын ат-алары өскө-н. Көдээ Советтерин док-таамал комиссиялары бот-бот-тарынын арга-дуржулгазын ооренишкан, чогадык ажилдарынын чар арга-хе-мчеглерин дилеп тып туралар.

Тээли көдээ Советинде де-путат К. К. С. Дагып удуруткан улус өөр-дөдөлгө-нүн талазы-биле доктаамал комиссияны ажилы өскөргө үдөрүлгө. Ук комиссия бодунун ажилы-нык планын депутаттар бот-тери-биле харылаалыг чорудуп турар. Чижээ, «Тээли» совхозта депутаттар бодунга дээш, доктаамал комиссиянда сөс чыл школанын өөр-дөдөлгө-нүн ажилын экижидерине улашкан хем-чеглерин ап келгенер. Оон түнелдиге школада төрөдөр комитетинин ажилы көскү-биле экижээн, школаларын талазы-биле өөр-дөдөлгө-нүн ара-баар, хой-ининин корум-чоруму үрээр чоруктар чиккен.

Ук көдээ Советтин докта-амал комиссияларына хама-арштыр чуталап турар, ийи көдээ ажил-агый талазы-биле доктаамал комиссияны эки ажилын демдөлгө чутула. Комиссийын кеминчиликтерин илангыч «Тээли» совхозтуг Эр-Хавак суг-бараан ферма-сында тургустунган депутат бот-бүгү-биле бичиг харыла-алыг. Депутат Р. Билчег удуруткан депутаттар бот-у коллективтин бүгү кемингине

рин социалистиг чарышка идепкел киириштер, күр-ажылды маргалаан дээштин организааттар, ажилдын бу-дуркчулугу, оон шынарын экижидер-биле холбашкан айтирылларын чогумчыл тур-гузуп турар. Оон түнелдиге суг-бараан ферманын иш-чирин 1980 чылдын планын ооналганын хуусаа бетинде күсөткөй. Тус-тус саанчылар-нын бодурдугу көргүзүл-гөн бедээн. Ферма коллекти-ви бо хүннерде сөөд мурун-лук социалистиг чарыжыга кирип, келир чылдын бирги кварталын планын оонал-ганын партиянын уугу шуу-лагынын булузугуна күсөл-гөнү хууштен. Ылаа ажил-дар турар депутаттарын анал кирир үлүг уду.

Районун чер-чер Советтерин күсөкчюнары, докта-амал комиссияларын ажил-а-лында кылдыган эки чүд-дөр-биле чергелештер пеге-деге дүшүрү шийириштерин-мей турар чамдак айтир-лар бар. Чамдак көдээ Совет-терин күсөкчюнары докта-амал комиссияларын ажил-чорудулганын кошкак улап башкарып, оларга практиктиг боттук дузаны чедир көр-гө-пейн турар. Оон түнелдиге доктаамал комиссиялар Совет-тин дөвөскөргө ажил-агый, социал-культура айтирыла-рын шийириштеринге дорт киришпейн турар, депутат-тарын хой-ининин идепкел ам-даа чымыс, Ону Кара-Хөл, Кызыл-Даг көдээ Советтерин ажил-чорудулганыга ха-маарштырып болуп. Ук Со-веттерин доктаамал комис-сийа эрге-хүлээлелерин долу ажилгага турар. Ол айти-рынын бүгү тала-биле ханм анализтер көөрү ук Советтерин күсөкчюнары даргаларында негеттин турар.

Бүгү совет улус бо хүннер-де СЭКП-ниң элчелер XXVI съездин төлөтпүг уткуур дээр бедик көрдүрүшкүнүг ажилдап турар. Съезд муру-нун социалистиг чарыжы чер-черде, күр-ажылды коллек-тивтерде, бодурдугуларда, ал-бан организаацияларда калбар-ган. Анаа чонун төлөскө-лө-рин — депутаттарын кирир үлүг уду. Ынчанга депутат бот-бүгү хамааты, партияны, албан хүлээлгени калбар-тышкан, съезд мурунун ажил-а-лынын соруугаларын чедил-шинин боттадырынга тө-лөтпүг үлүг кириштер. СЭКП-ниң XXVI съездинде белеткелди чорудар болгаш оон соонда съездин ший-ириштерин амыдаага боттан апар улуг харымсагалыг ажил — бо чымыла согулган Советтерге оонашканы депутат бургузуп хууда харымсага-зын бедиткен.

Д. ДАНЗЫН-ООЛ, Бай-Тайга райүүсөм секретари.

Кыштагашкын — шалынчы фронт

ХАРЫЫСАЛГАЛЫГ ҮЕ

Мал кыштагашкыны ам эи-не харымсагалыг үе-зинче кирген. Хар улагаткан, сөөк дыгалаан, хой ооз-даашкыны эгелер берген. Ылангыч хойжулар олут-чу-дун чок, шуурдугу ажилдап турар. Чыл дүргүзүндө чо-рудуп келген күжүшкүнүг ажилды үр-түнелдиге кыштагашкынын канчаар эртеринден бүрүн ха-мааржыр. Ынчанга хойжулар кыштын соогун соод дивейн, амыр-адыжы бодайын, бүгү-ле күжүшкүн-кын кыштын ийининиң малын хур, менди амырарыне улаштырган.

«Шынын» көдээ бижикчилеринин моон алаанда допчулаа кирип болук чагалары хойжуларын кышкы чымчыгы ажил-ажи-биле солунуң номчуку-ларын таныштырар.

Коммунист Монгуш Се-ме-оол бичи Монгуш Кара-Базар оол «Шалынчы» сов-хозту сугаттыр малчынын. Олар хой калдарына 25 чыл ажил турар. Чыл бүрдө-ле эки түнелдиге чедип ол кел-ген. Оон ажилды чөдө-кыш-таа ажилдап чөдө-кыш-таа малаа. Оларын кыштаага барган кыш магалар: бүгү-ле чөдө корум-чорумуң, ка-жа-хараанын септегенни мык кылган, чаш хураганын хуурун алырынга амча бе-ден. 18 тонна сипенни кезип белеткээ, кыштаага экек сарааткан алган. Хураган адагын турар кургак өдө-чидерик. Шак ийиң кышкык ажилдын боорга, көргүзүг, бедик болбойн канчаар! Бо мал-чынар он бирги беш чылдын баштайгы чылдаа төрүр 100 хойга оонаштыр 100 хураган-ны алтын хүлээнген. Олар-ын оон ажил-херек-биле ка-рышпас дээрине бууруп бо-луп. Ол совхозта почталоон П. Шокпаа бодунун чагалы-мынар доопуп турар.

Улуг-Хем районун тогу Шалын-Арыгдан Л. Начын-оол болук чагаларын чорут-кан. Ол база-да «Найрал» сов-хозту хойжуларын кышкы ажил-ажи-биле тураскаатты-ган. Шык кадарыны Бий-Лам-оол Маад-оол Кубул-гө-дө кыштаган. Бо чылда кыштагашкынында малын эки белеткескен. Кыштарын чарты туткан Орук-хирес-ке, чок машина барбас черде кыштагашкы бодунун белеткээ-н 5 тонна сипенни 3 тонна бу-дур-бурчун күзүн-не тергел-гит-биле сөөгүн дажыган алган. Ам оон ошкулга хур кыштан турар. Совхозтуң Бел-де хойжу бригаданын мал-чынарынын хураага болуп эркен. СЭКП-ниң XXVI съез-дин төлөтпүг уткуур дээр мал кыштагашкынын че-диншикийн эртеринче хой-жуларын кыштарын «УТКА» 23 чылда совхозтуң хойжула-рынын кыштарын анал чут-галыжы көргөн. Бригаданың хойжулары он бирги беш чыл-дын баштайгы чылдаа тө-рүр 100 хойга оонаштыр 100 хураган-ны менди допчулур, хойдан-на 2,5 м-дукту алыр деп шийиришкен. Ылаа кыш-тагашкынын эки эртен турар.

«Тээли» совхозтуң эртерин-челерин үдөрүшкөн, мал ажил-а-лынын белеткээ, мал ажилы улам ийиң хөгжүдөшкөн, шийиришкөн чогур айтир-лар-ла кыл. Малын улааган экижидер, оон үнүн кармал-дыг, абыр-адыжынын алыр.

Бо допчулаа кирген чагаларда айтиртыган чедилештерин «Тээли» болгаш «Кызыл туз» совхозтарын удуруткучулар, евөөлөрүн чийдалыг хемчеглерин амыр ужуруг. Кыштагашкынын малчынарын ажил-а-лында эи-не харымсагалыг болгаш шийириштер үе. Ынчанга кыштагашкынын канчаар эртен турарын «Шынын» көдээ бижикчилерин редакцияже бижип чо-рудуп турары чугула.

СЭКП-ниң XXVI съезди-нин төлөтпүг ужуражыры-биле техника септелгенин дүр-ген болгаш шынарыг чорудар дээр республиканың бот-баш-ка-хандарына Сельхотех-никийн Бин-Хем район каттыжымшынын механиз-аторларынын инженер-тех-никийн ажилдакчыларын кыйгырып-биле танышкан, бистин коллективтин ажил-а-лынын боттарында бедик кен хүлээлгелерин ап, чакы ажилдарга уткуштур септел-гени бедик шынарыг кылап доозарын хүлээнген, кышкык ажилдап турар. Совет киж-и-лер партиянын XXVI съезди-нинге СЭКП ТК-ның Төвү-дө-лө-биле танышкан, Оун ийи-биле дегкин турар бо хүннер-де улам соруукур ажилдап тур бис — деп, Сельхотехкур-комун Самагалдай районун арганын каттыжымшынын-ла дуржулгалыг улу селсир-моторист, ону беш чылда хуусаа бетинде күсөткөн Би-че-оол Балчировин Баа-Хөө чуталаам.

Бо коллективке 20 ажил чыл ажилдаан үеинде ол хой-хой аныктарын бодунун мер-геленине өргөткөн.

М. КАЛЧАН, ЧУРУКТА: Б. Баа-Хөө ажил үезинде.

В. КАРА-САЛДЫН, фотогу.

ДОН КАЖААДА

Дүөрөнчүг фактылар

Мал кыштагашкынын че-диншикийн эртерин, кышкы уеде продукция бодурчын ку-дүлөткөс, харым көвүдөс-лө, мурункан ажил-агый-ларын малчынары респу-бликанын бүтү малчынары кыйгырыг үндүргөн болгай. Ынчанга СЭКП-ниң XXVI съездин төлөтпүг уткуур-биле социалистиг чарыж мал-чынар ортузунда калбарган. «Найрал» совхозтуң Кара-Тал суг-бараан фермасында бо талазы-биле байдал кам-дыг.

Фермада 345 ийек бар. Оон ийинде чүс ажил ийек саап турар. Оонгу беш ийинде сөө-гү чымын чедилештерин доо-лар дээр ферманын саанчы-ларга багай эвөө ажилдап. Олар он бир айлар дүргүзү-нда 387 тонна сүтү сагган, оон 315 тоннаны күрүгө дужа-ган. Фермада 23 саанчы ажил-дап турар. Оларын тус бү-рүзүнде 24 ийекти бижыктап. Фермада канда-даа механиз-ация чок болгаш, ийиң ийекти хол-биле саары, чык каап бээр, өдээн аштырар, сугатары, аар-берге ажил дээрзи билдингир.

Саанчылар коллективинде хой чыл ийиң септегит, бичи эвөө арга-дуржулгалыг, план-дыг ооналганын ай, квартал саанчыда ажил күүсөйи турар кижилер бар. Ынчанга ийиң бирээ — Наталья Очуржал. Ол он бир айлар дүргүзүндө бодулаа бижыктап ийек бү-дүрүшкөн-не 1134 килограмм сүтү саап алган. Ол ийиң Дайнык-кыс Норжын ийек бү-дүрүшкөн оонаштыр 1103 ки-лограмм сүтү сагган. Ынчанга фермада кыш-тагашкынын байдалы дү-рүшкөн. Мен фермага чөдө бээрине, салыр зоотехниги

Борис Намчал болгаш мал эчелни Михаил Меженей ийи-ла турлар. Ферманың брига-дирин Нина Норбу байдалды таныштырды.

Синген кажаазында чартык тонна хире саван артып. Улуг ийиң бичи четпес си-ген бар.

Бо фермада сар инектерин чогур долу үнелгэ рацийн боттук хемчегерин турар. Ынчанга сүт саадаа куду-лайн. Оларын саадаа, бичи карба болгаш тууду четпес си-ген берип каар, ол-ла. Мын-да эи-не дүрүшкөн чүс бо-ла, сар инектерин тургузу-аарга тургуспайн, ам-даа чер оларынче сүрүп турары болуп. Рациян боттук хемчег-бес, сөөкча чер оттап турар инектер калчак эйек сүт бээр боор! Совхозтуң удуруткучу-лары, мал ажилынын спецна-листери чүчү көрүп турарыл?

Фермада өскө-даа четпестер бар. Бо хүннерге чедир фер-мада 23 ийек төрөөн. А төрөөн инектер чурар кажааның адаанда чур-чулаа дөвөөнү, көржөн дон. Ийинде өдээн аштып, арылашын турар

Ажил-биле чуталаарга, Кара-Талдын суг-бараан ферманы кыштагашкынын багыт эгел-лээн. Инектерге чымыл сүт бербейн турар. Байал бо-ла көвөрү турар болза, инектер-ден арып сүт саап алыр ха-маачыч, оларын онча-менди кыш амырары бичи бергездээр апар. Шак ийиң ажил-а-лыжы эвөө чорукта чагыл-дарыштын дээштин хемчеглерин «Найрал» совхозтуң уду-руткучулары доо-дораз элэр ужуруг.

Л. НАЧЫН-ООЛ, Улуг-Хем район.

ХУУСАА БЕТИНДЕ

Партиянык XXVI съездин-де Төв Комитеттин Төлөтпүг-лө-биле танышкан, ону чүд-дүзүпүг дегкөн «Тыва көдээ тууду» трестин автобазанын чылаачылар чедилештерин ажилдап. Ук коллективтин чылаачылары республи-канын совхозтарында чыл дү-дүр кылдырып херектиг мате-риалдарын калдыр-берт орук-тары эртен чораш, өй-шала-ла сөөгүр чедирин турар.

Брак-чоок оруктарга чөдө-биле, эрес-чөөлө чылаачы-ларын башкарган машиналар үрелч ботте септекилер дээп, септен турар. Ынчанга

